

ANALÝZA

12. 2. 2024

Vývoj indexů cen vývozu a dovozu zboží ve 4. čtvrtletí 2023 a v roce 2023

Vývozní ceny se ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023 zvýšily o 0,6 %, meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 se snížily o 2,2 %. Dovozní ceny ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023 vzrostly o 1,5 %, meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 klesly o 6,1 %. Směnné relace dosáhly ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023 hodnoty 99,1 %, meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 hodnoty 104,2 %. V průměru za celý rok 2023 v porovnání s rokem 2022 se ceny vývozu snížily o 0,7 %, ceny dovozu o 5,7 % a směnné relace činily 105,3 %.

Vývozní ceny

Mezičtvrtletně (ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023) vzrostly o 0,6 %. Nejvíce rostly ceny ostatních surovin¹ o 2,8 % (především kovového odpadu a dřeva), chemikálií o 2,3 % (hlavně organických chemikálií a plastů) a průmyslového spotřebního zboží o 1,7 % (zvláště nábytku). Nejvíce se snížily ceny minerálních paliv o 3,4 % (elektřiny, ropných výrobků a plynu) a ceny polotovarů² o 0,6 % (zejména železa a oceli).

Meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 klesly o 2,2 % (ve 3. čtvrtletí 2023 o 4,4 %). Nejvíce se snížily ceny ostatních surovin o 14,7 % (především dřeva), minerálních paliv o 13,7 % (zejména elektřiny a ropných výrobků) a chemikálií o 7,7 % (zvláště anorganických chemikálií a plastů). Nejvíce rostly ceny nápojů o 11,1 % a průmyslového spotřebního zboží o 4,1 %.

V průměru za celý rok 2023 v porovnání s rokem 2022 se snížily o 0,7 % (za rok 2022 rostly o 12,7 %), nejvíce klesly ceny ostatních surovin o 18,6 % (především dřeva a kovového odpadu), chemikálií o 7,2 % (hlavně organických chemikálií a plastů) a polotovarů o 3,2 % (především železa a oceli a kovových výrobků). Nejvíce rostly ceny nápojů o 16,0 %, průmyslového spotřebního zboží o 2,6 % a ceny strojů a dopravních prostředků o 2,0 % (zejména silničních vozidel).

Dovozní ceny

Mezičtvrtletně (ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023) vrostly o 1,5 %. Ceny nápojů a tabáku rostly o 7,2 %, minerálních paliv rostly o 3,1 % (plynu, ropy a ropných výrobků a uhlí), ceny strojů a dopravních prostředků o 2,1 % (především silničních vozidel) a chemikálií o 1,3 % (zejména plastů a léčiv). Ceny neklesly v žádné ze sledovaných skupin SITC 1.

Meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 se snížily o 6,1 % (ve 3. čtvrtletí 2023 se snížily o 11,2 %). Nejvíce klesly ceny minerálních paliv o 28,7 % (hlavně plynu a elektřiny), ostatních surovin o 9,6 % (především surového kaučuku) a chemikálií o 8,0 % (zvláště plastů). Ceny nápojů a tabáku rostly o 23,9 % (zejména tabáku) a průmyslového spotřebního zboží o 2,3 %.

V průměru za celý rok 2023 v porovnání s rokem 2022 se snížily o 5,7 % (za rok 2022 rostly o 17,2 %), nejvíce klesly ceny minerálních paliv o 27,7 % (ropy a ropných výrobků, plynu, elektřiny a uhlí), ostatních surovin o 10,7 % (zejména rud kovů a kovového odpadu) a chemikálií

¹ Názvem *ostatní suroviny* jsou v textu označovány *suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv* (SITC 2).

² Názvem *polotovary* jsou v textu označovány *tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu* (SITC 6).

ANALÝZA

o 7,9 % (hlavně plastů a organických chemikálií). Nejvíce rostly ceny nápojů a tabáku o 22,7 % (především tabáku) a potravin o 6,5 % (zvláště zeleniny a ovoce a masa a masných výrobků).

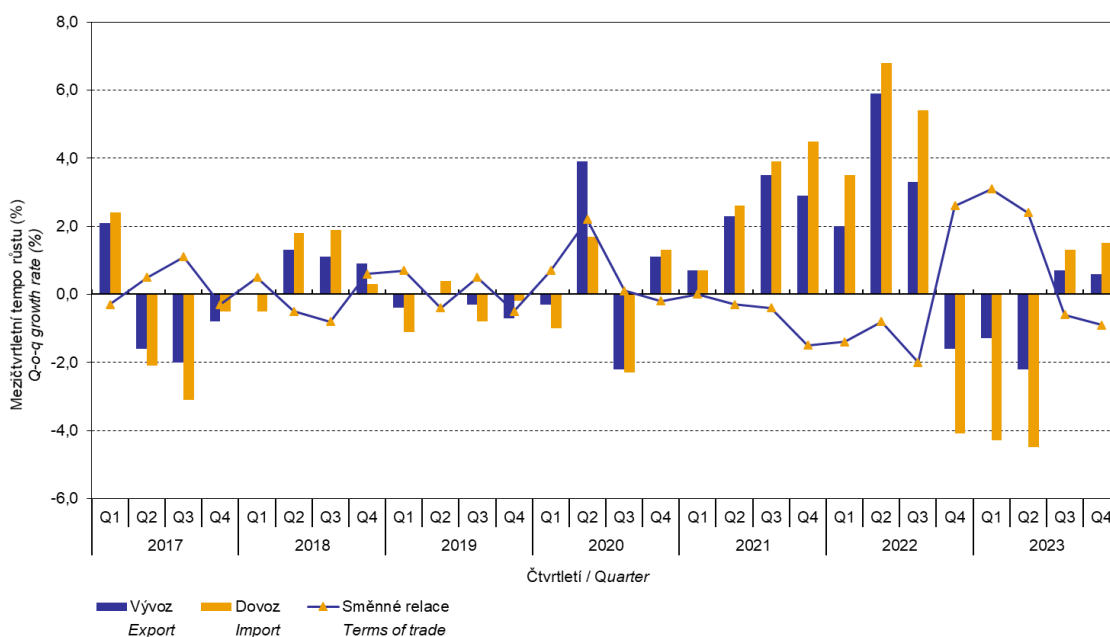
Směnné relace

Mezičtvrtletně (ve 4. čtvrtletí 2023 proti 3. čtvrtletí 2023) dosáhly hodnoty 99,1 %. Nejnižší negativní hodnoty dosáhla minerální paliva (93,6 %). Nejvyšší pozitivní hodnotu zaznamenaly ostatní suroviny (101,8 %).

Meziročně ve 4. čtvrtletí 2023 se zvýšily na hodnotu 104,2 % (ve 3. čtvrtletí 2023 hodnota 107,7 %) a čtvrté čtvrtletí se držely v pozitivních hodnotách – viz graf 2. Nejvyšší pozitivní hodnotu zaznamenala minerální paliva (121,0 %) a nejnižší negativní hodnoty dosáhly nápoje a tabák (89,7 %).

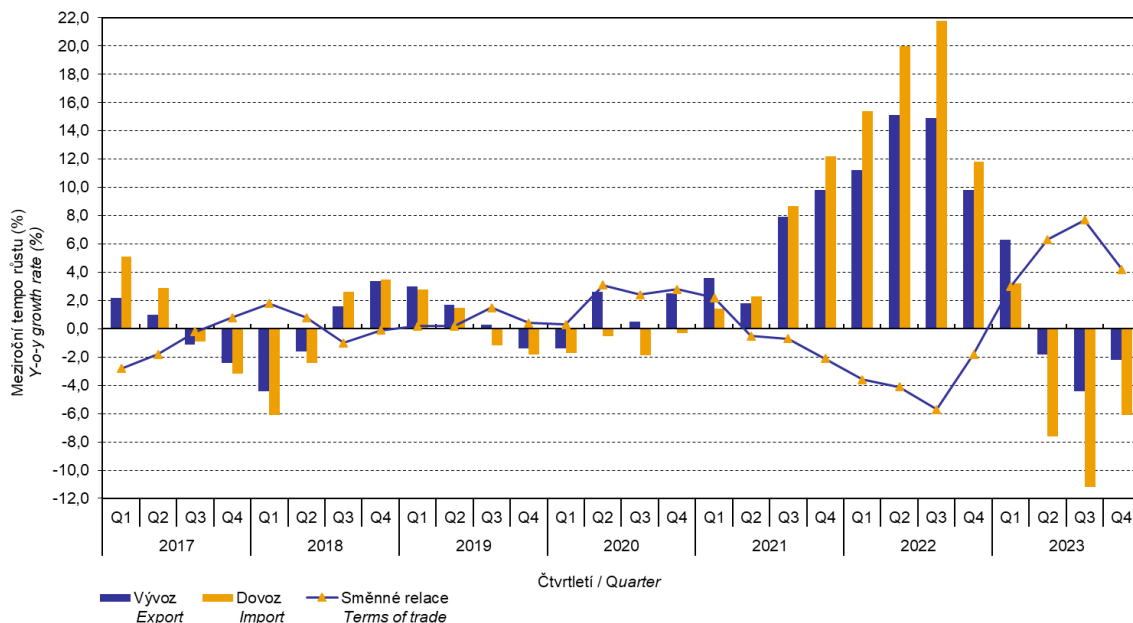
V průměru za celý rok 2023 v porovnání s rokem 2022 dosáhly hodnoty 105,3 % (v roce 2022 činily 96,2 %), což byla nejvyšší hodnota od roku 1998.

Graf č. 1 Vývoj indexů cen v zahraničním obchodě se zbožím mezičtvrtletně
Chart No 1 Trend of price indices in international trade in goods, q-o-q

ANALÝZA

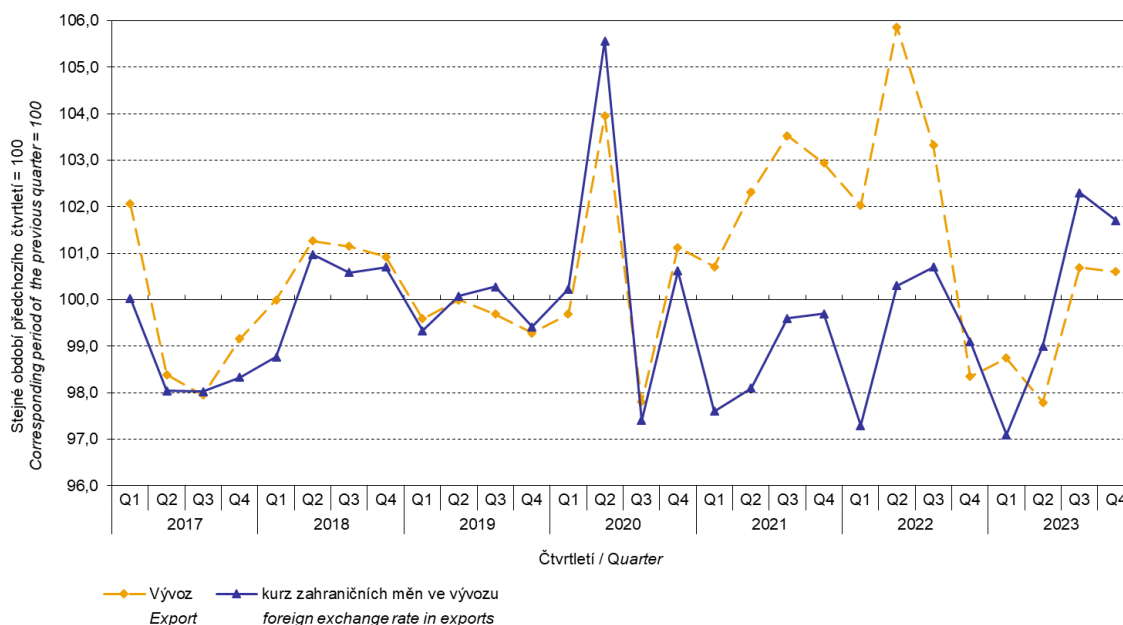
Graf č. 2 Vývoj indexů cen v zahraničním obchodě se zbožím meziročně
Chart No 2 Trend of price indices in international trade in goods, y-o-y

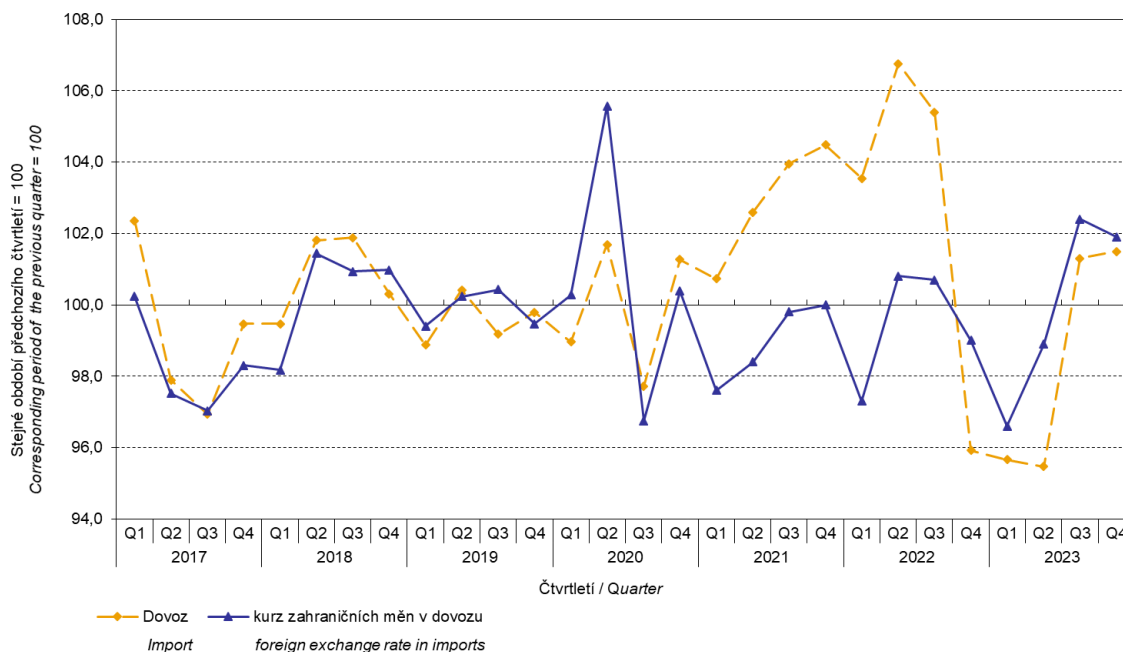
Vývoj cen vývozu a dovozu zboží byl významně ovlivněn rovněž kurzem koruny k hlavním zahraničním měnám. Do **mezičtvrtletního indexu kurzu zahraničních měn** byly zahrnuty všechny sledované zahraniční měny. Mezičtvrtletní indexy kurzů CZK k těmto měnám byly váženy jejich poměrným zastoupením, které těmto zahraničním měnám přísluší v indexu vývozních cen, resp. dovozních cen (do 2. kvartálu 2023 byly zahrnuty pouze dvě nejvýznamnější měny, tedy EUR a USD, od 3. kvartálu 2023 byl výpočet zpřesněn zahrnutím všech měn a zpětně dopočítán do roku 2021).

ANALÝZA

Graf č. 3 Indexy cen vývozu a vývoj kurzu mezičtvrtletně
Chart No 3 Export price indices and exchange rate development, q-o-q

Graf č. 4 Indexy cen dovozu a vývoj kurzu mezičtvrtletně
Chart No 4 Import price indices and exchange rate development, q-o-q

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 056 789, e-mail: infoservis@czso.cz

ANALÝZA

Z výše uvedených grafů 3 a 4 je patrné, že v případě vývozu i dovozu jsou ceny zahraničního obchodu se zbožím vázány na kurzové vlivy. Kontrakty se zahraničními subjekty jsou zpravidla uzavírány na delší časová období, a čím je období kontraktu delší, tím je vazba na kurzy silnější.

Meziroční kurzově očištěné indexy cen zahraničního obchodu se zbožím

ČSÚ počítá také meziroční indexy cen zahraničního obchodu se zbožím očištěné o kurzové vlivy. Postupuje se tak, že ceny v cizích měnách vykázané za aktuální měsíc jsou **přepočteny** na české koruny **kurzem** stejného měsíce **minulého roku**. Spolu s cenami vykazovanými v CZK vstupují do výpočtu váženého průměru. Tento kurzově očištěný bazický cenový index je vztažen k neočištěnému bazickému cenovému indexu stejného měsíce minulého roku, tím je spočten měsíční meziroční očištěný cenový index.

Od roku 2017 se analogicky počítají také čtvrtletní očištěné indexy. **Rozdíly mezi očištěnými a neočištěnými cenovými indexy mohou být značné**, dobře viditelné jsou z grafů 6 a 7, například u prvním čtvrtletí roku 2018 anebo ve druhém čtvrtletí 2021.

Použitá metoda neumožňuje 100% kurzové očištění, protože ne všechny realizace v cizích měnách jsou v cizích měnách také vykazovány; tento podíl nepřesahuje 30 %. Z uvedeného vyplývá, že **při plném kurzovém očištění by se rozdíly** mezi publikovanými cenovými indexy a kurzově očištěnými cenovými indexy pravděpodobně dále **zvětšovaly**.

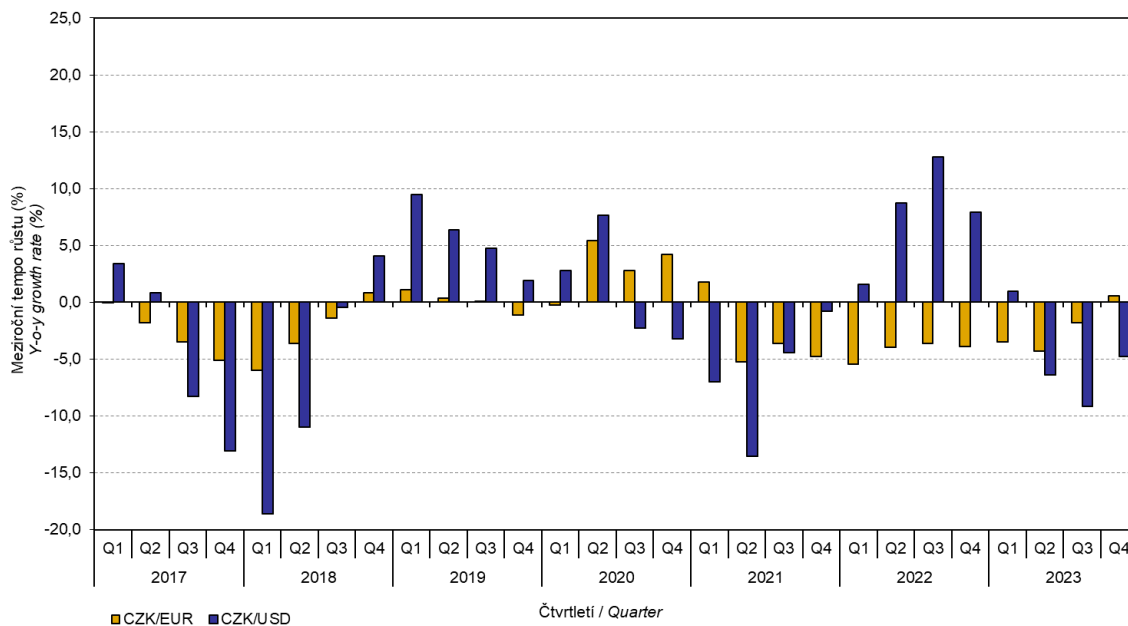
Z výše popsaných kurzově očištěných indexů lze vytvořit také kurzově očištěný rozklad přírůstků indexů cen. Tabulka 1 uvádí **publikovaný a kurzově očištěný rozklad přírůstků** indexů cen vývozu a dovozu, s rozšířením o nejvýznamnější dvoumístné skupiny SITC 7. Tento rozklad dobře ilustruje, kolika procentními body každá skupina "kurzově přispívala" do indexu.

Obecně platí, že kurzový vliv snižuje cenové indexy zahraničního obchodu se zbožím, pokud koruna v úhrnu proti zahraničním měnám posiluje. Naopak kurzový vliv působí na zvyšování indexů cen, pokud koruna v úhrnu proti zahraničním měnám oslabuje.

ANALÝZA

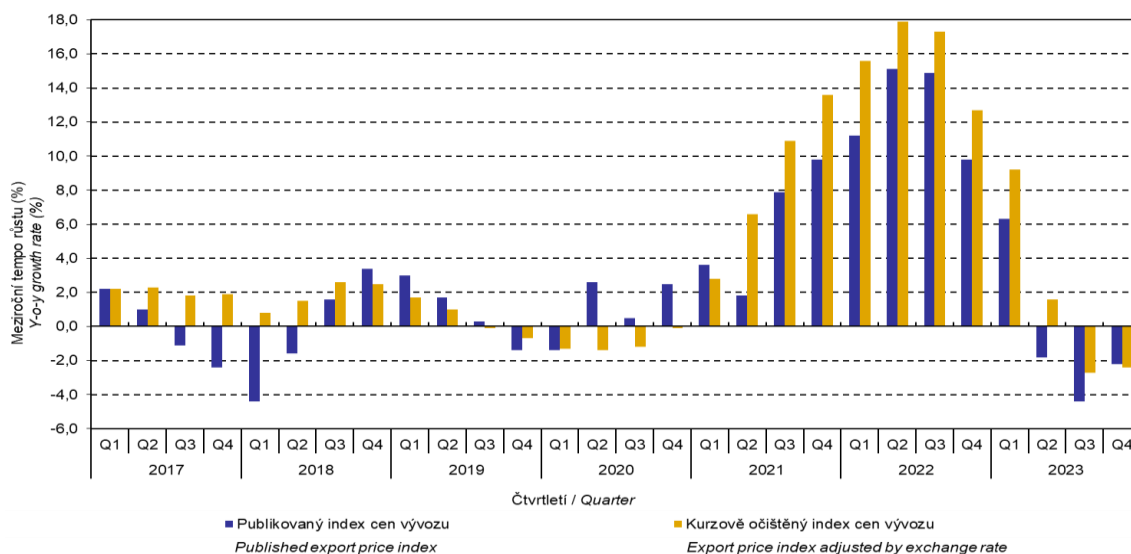
Graf 5 zobrazuje kurz koruny k dvěma nejvýznamnějším zahraničním měnám, tedy k EUR a k USD.

Graf č. 5 Vývoj čtvrtletních kurzů meziročně
Chart No 5 Quarterly exchange rates development, y-o-y

Z následujících grafů 6 a 7 je patrné, jak významně kurzový vliv všech sledovaných zahraničních měn působil na výši indexů cen vývozu a dovozu.

Graf č. 6 Vývoj indexů vývozních cen meziročně
Chart No 6 Trend in export price indices, y-o-y

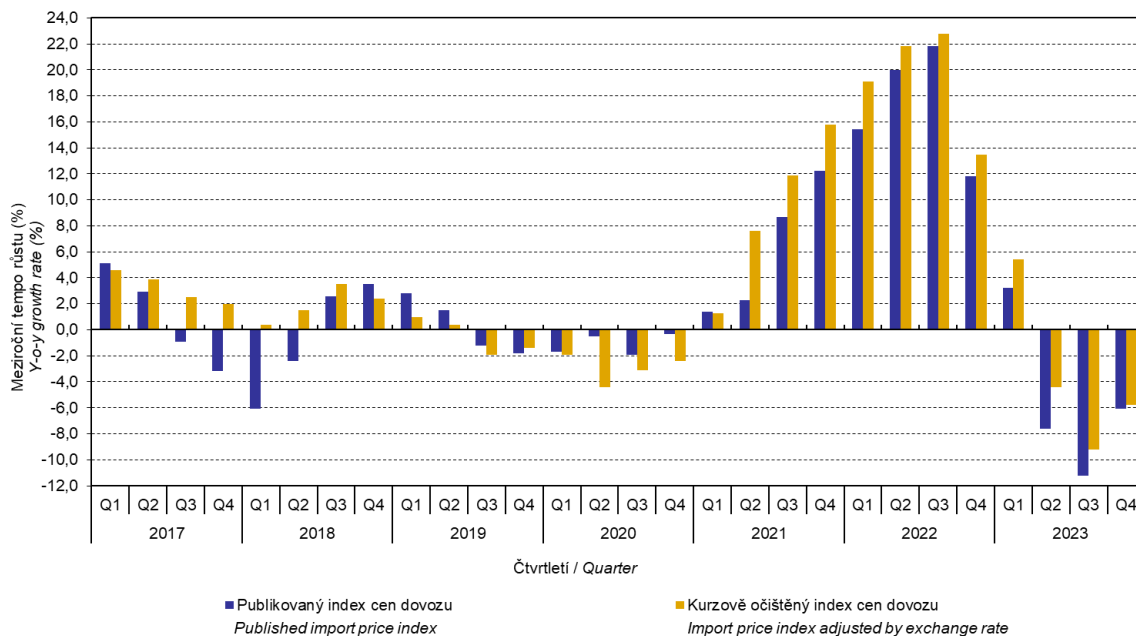

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 056 789, e-mail: infoservis@czso.cz

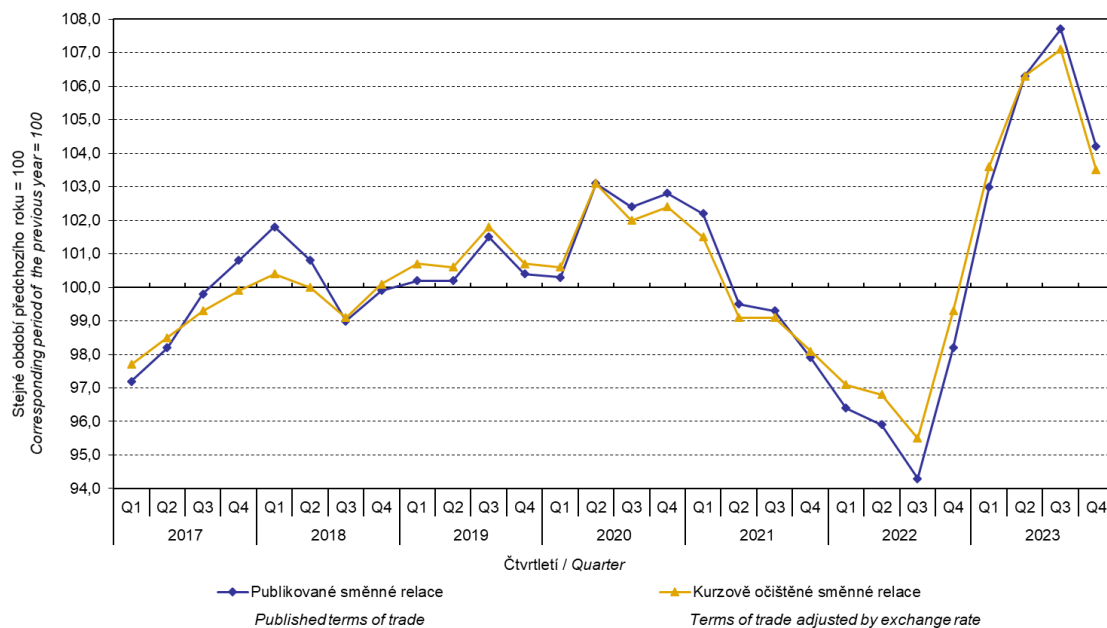
ANALÝZA

Graf č. 7 Vývoj indexů dovozních cen meziročně
Chart No 7 Trend in import price indices, y-o-y

Graf 8 ilustruje působení kurzového vlivu na meziroční směnné relace.

Graf č. 8 Směnné relace meziročně
Chart No 8 Terms of trade, y-o-y

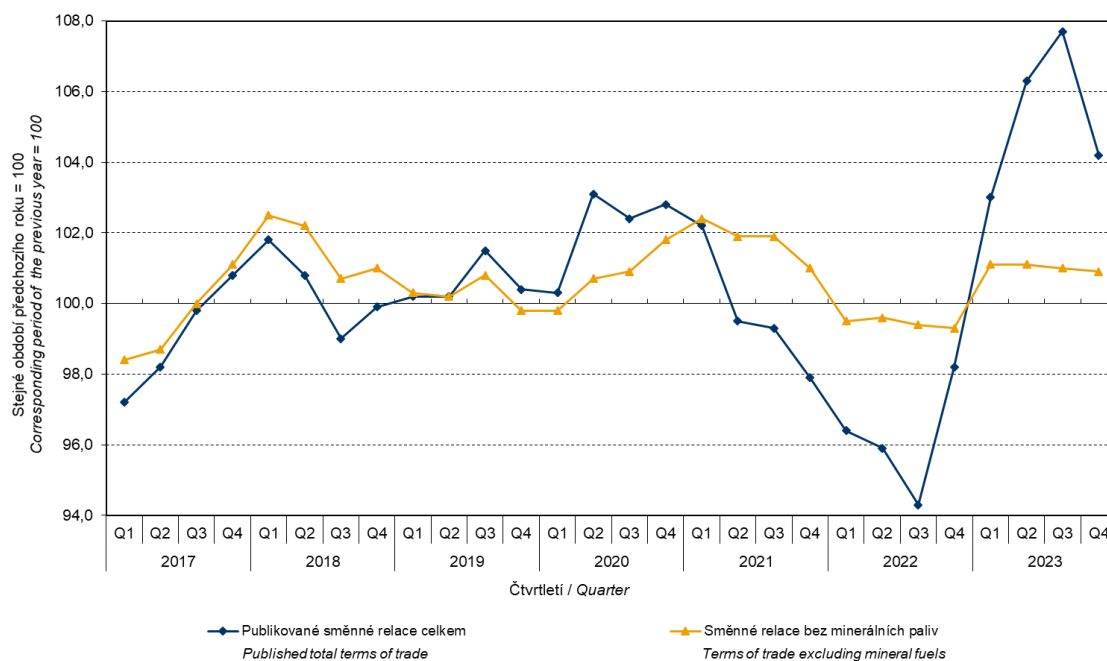

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 056 789, e-mail: infoservis@czso.cz

ANALÝZA

Graf č.9 Publikované směnné relace a směnné relace s vyloučením minerálních paliv meziročně
Chart No 9 Published terms of trade and terms of trade excluding mineral fuels, y-o-y

Graf 9 ukazuje vývoj hodnoty směnných relací při vyloučení skupiny minerálních paliv ze sledování. V tomto grafu můžeme pozorovat vliv minerálních paliv, který působí na celkovou hodnotu meziročních směnných relací. Od 1. čtvrtletí 2021 minerální paliva hodnotu směnných relací snižovala, ale v 1. čtvrtletí 2023 došlo k obratu a minerální paliva hodnotu směnných relací začala zvyšovat. Souvisí to pochopitelně s vývojem cen na světových trzích, zejména ropy. Dovozní ceny, které mají proti cenám vývozním vyšší podíl surovin, reagují citlivěji na cenové turbulence, proto se zpravidla směnné relace zvyšují při poklesu cen surovin, a naopak při růstu cen surovin směnné relace klesají.

Závěrečné shrnutí

Kurzový vliv **meziročně** ve 4. čtvrtletí 2023 zmírnil pokles vývozních cen a prohloubil snížení indexu dovozních cen. Dovozní ceny klesly více než vývozní ceny, proto směnné relace **meziročně** dosáhly pozitivních hodnot. Směnné relace s vyloučením kurzového vlivu dosáhly nižší hodnoty než směnné relace publikované. Hodnoty bez kurzového vlivu odpovídají kurzově očištěným indexům – viz grafy 6, 7 a 8.

ANALÝZA

Tabulka 1 Rozklad přírůstků publikovaných a kurzově očištěných indexů cen vývozu a dovozu za 4. čtvrtletí 2023
Table 1 Breakdown of increments of export and import price indices - published and exchange rate adjusted for Q4 2023

SITC	Název Name	Publikované Published				Očištěné o kurzové vlivy □ Exchange rate adjusted					
		Meziroční Year-on-year				Meziroční □ Year-on-year					
		Q3/2023	10/2023	11/2023	12/2023	Q4/2023	Q3/2023	10/2023	11/2023	12/2023	Q4/2023
Rozklad přírůstků indexů vývozních cen <i>Breakdown of increments of export price indices</i>											
	Celkem <i>Total</i>	-4,4	-2,2	-2,1	-2,4	-2,2	-2,7	-1,9	-2,3	-3,1	-2,4
0	Potraviny a živá zvířata <i>Food and live animals</i>	-0,2	-0,3	-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,3	-0,4	-0,4	-0,3
1	Nápoje a tabák <i>Beverages and tobacco</i>	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv <i>Crude materials, inedible, except fuels</i>	-0,7	-0,5	-0,4	-0,3	-0,4	-0,7	-0,5	-0,4	-0,3	-0,4
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály <i>Mineral fuels, lubricants and related materials</i>	-1,8	-0,6	-1,0	-1,9	-1,2	-1,6	-0,6	-1,0	-1,9	-1,2
5	Chemikálie a příbuzné výrobky <i>Chemicals and related products</i>	-0,9	-0,6	-0,5	-0,4	-0,5	-0,7	-0,5	-0,5	-0,4	-0,5
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu <i>Manufactured goods classified chiefly by material</i>	-1,6	-1,6	-1,5	-1,2	-1,5	-1,3	-1,7	-1,5	-1,3	-1,5
7	Stroje a dopravní prostředky - z toho: <i>Machinery and transport equipment - thereof:</i>	0,6	1,1	1,1	1,3	1,2	1,4	1,2	1,1	0,8	1,1
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. <i>General industrial machinery and equipment, n.e.s.</i>	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. <i>Electrical machinery, apparatus and appliances, n.e.s.</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
78	Silniční vozidla <i>Road vehicles (including air-cushion vehicles)</i>	0,4	0,8	0,8	1,0	0,9	0,8	0,7	0,7	0,5	0,7
8	Průmyslové spotřební zboží <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Rozklad přírůstků indexů dovozních cen <i>Breakdown of increments of import price indices</i>											
	Celkem <i>Total</i>	-11,2	-6,5	-5,7	-6,2	-6,1	-9,2	-5,7	-5,3	-6,4	-5,8
0	Potraviny a živá zvířata <i>Food and live animals</i>	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1
1	Nápoje a tabák <i>Beverages and tobacco</i>	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv <i>Crude materials, inedible, except fuels</i>	-0,4	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály <i>Mineral fuels, lubricants and related materials</i>	-7,8	-4,3	-3,6	-4,7	-4,2	-7,7	-4,1	-3,6	-4,8	-4,2
5	Chemikálie a příbuzné výrobky <i>Chemicals and related products</i>	-1,4	-1,1	-0,9	-0,8	-0,9	-1,2	-1,1	-0,9	-0,9	-1,0
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu <i>Manufactured goods classified chiefly by material</i>	-1,4	-1,3	-1,2	-1,1	-1,2	-1,1	-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
7	Stroje a dopravní prostředky - z toho: <i>Machinery and transport equipment - thereof:</i>	-0,6	0,0	-0,1	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	0,2	0,3
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. <i>General industrial machinery and equipment, n.e.s.</i>	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
75	Kancelářské stroje a zař. k automat. zpracování dat <i>Office machines and automatic data-processing machines</i>	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,2
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. <i>Electrical machinery, apparatus and appliances, n.e.s.</i>	0,0	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
78	Silniční vozidla <i>Road vehicles (including air-cushion vehicles)</i>	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3
8	Průmyslové spotřební zboží <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2

ANALÝZA

Závěrečná tabulka uvádí publikované **neočistěné** indexy cen vývozu a dovozu zboží.

Tabulka 2 Indexy cen vývozu a dovozu ve 4. čtvrtletí 2023

Table 2 Export and import price indices in Q4 2023

SITC	Název Name	Stejně období předchozího roku = 100 Corresponding period of the previous year = 100				
		Q3/2023	10/2023	11/2023	12/2023	Q4/2023
		Indexy vývozních cen <i>Export price indices</i>				
	Celkem <i>Total</i>	95,6	97,8	97,9	97,6	97,8
0	Potraviny a živá zvířata <i>Food and live animals</i>	94,7	93,7	92,6	91,7	92,7
1	Nápoje a tabák <i>Beverages and tobacco</i>	114,7	112,3	110,5	110,6	111,1
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv <i>Crude materials, inedible, except fuels</i>	77,0	82,7	85,3	88,1	85,3
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály <i>Mineral fuels, lubricants and related materials</i>	81,2	92,6	88,5	78,1	86,3
5	Chemikálie a příbuzné výrobky <i>Chemicals and related products</i>	86,6	91,1	92,3	93,5	92,3
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu <i>Manufactured goods classified chiefly by material</i>	92,6	92,4	92,9	94,4	93,2
7	Stroje a dopravní prostředky <i>Machinery and transport equipment</i>	101,5	102,6	102,7	102,9	102,8
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. <i>General industrial machinery and equipment, n.e.s.</i>	101,1	102,3	102,5	102,0	102,2
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. <i>Electrical machinery, apparatus and appliances, n.e.s.</i>	99,3	100,7	100,3	100,0	100,3
78	Silniční vozidla <i>Road vehicles (including air-cushion vehicles)</i>	102,6	104,3	104,6	104,7	104,5
8	Průmyslové spotřební zboží <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	100,9	103,9	104,0	104,4	104,1
		Indexy dovozních cen <i>Import price indices</i>				
	Celkem <i>Total</i>	88,8	93,5	94,3	93,8	93,9
0	Potraviny a živá zvířata <i>Food and live animals</i>	103,1	102,3	102,7	100,0	101,7
1	Nápoje a tabák <i>Beverages and tobacco</i>	120,9	123,7	123,9	124,1	123,9
2	Suroviny nepoživatelné, s výjimkou paliv <i>Crude materials, inedible, except fuels</i>	82,8	87,4	91,0	93,0	90,4
3	Minerální paliva, maziva a příbuzné materiály <i>Mineral fuels, lubricants and related materials</i>	55,3	71,6	74,7	67,5	71,3
5	Chemikálie a příbuzné výrobky <i>Chemicals and related products</i>	88,0	91,0	92,1	92,9	92,0
6	Tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu <i>Manufactured goods classified chiefly by material</i>	92,9	93,8	94,1	94,5	94,1
7	Stroje a dopravní prostředky <i>Machinery and transport equipment</i>	98,1	100,0	99,8	101,2	100,3
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu, j.n. <i>General industrial machinery and equipment, n.e.s.</i>	94,3	96,9	98,2	99,0	98,0
75	Kancelářské stroje a zař. k automat. zpracování dat <i>Office machines and automatic data-processing machines</i>	89,7	92,3	91,4	95,5	93,0
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče, j.n. <i>Electrical machinery, apparatus and appliances, n.e.s.</i>	100,0	102,1	100,6	102,0	101,6
78	Silniční vozidla <i>Road vehicles (including air-cushion vehicles)</i>	103,2	104,1	103,4	104,1	103,9
8	Průmyslové spotřební zboží <i>Miscellaneous manufactured articles</i>	103,8	103,1	101,5	102,2	102,3

Zpracovala: Ing. Hana Lapáčková, odbor statistiky cen

tel. 274 052 709, e-mail: hana.lapackova@czso.cz

Oddělení informačních služeb – ústředí

Informace o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další najdete na stránkách

Českého statistického úřadu: www.czso.cz | tel.: 274 056 789, e-mail: infoservis@czso.cz